

Pieczęć z 1565 r. Macieja W. Sójki z W. i Jasieni (1547-67), syna Jana W. Sójki z W. i Urszuli Kikolskiej z Kikoła i Maliszewa⁴⁾, uległa zniszczeniu⁵⁾.

⁴⁾ Jan W. Sójka († pomiędzy 1543 i 1546 r.) z Urszuli Kikolskiej (1543-5) córki Andrzeja sędziego ziemi dobrzyńskiej, dziedziczki części w Kikole i Maliszewie, prócz syna Macieja Sójki, miał jeszcze drugiego syna Erazma W. Sójkę (1564-8) z W.

⁵⁾ Gr. bobr. I, 83, 84, 107, 108, 138, 155, 156, 167, 172, 173, 176, 196, 205-207, 210, 214-216, 259, 260, 311-316, 349-353, 603, 608, 609, 637-640, 676-678, 686, 687, 1093, 1248, 1257, 1258, 1363; II, 66, 192, 198, 429. Wyk. pob.

208. WINNICCY z Winnicy Wielkiej i Winnicy Małej v. Winnicy-Pianek (*par. bądkowska pow. dobrzyński*), drobna szlachta, przeważnie zagrodowa.

Wśród kilkunastu W. z przydomkami *Biegieł, Kobuz, Sącz, Sączek v. Sączyc* i bez przydomków, figurujących w źródłach z 1531-68 r., są:

1) W. herbu Nałęcz¹⁾;

2) W. recte Gołębkowie herbu niewiadomego przydomku *Sącz i Sączek v. Sączyc* z pobliskich Gołębków (*par. bądkowska*), jedni z innymi Gołębkami-Turскими z Turzy Małej (*par. bądkowska*) i Paprockimi z Paprotek (*par. sobowska pow. dobrzyński*)²⁾,

3) N. Winnicki Biegieł (1535)³⁾ recte Turcki Biegieł z Turzy Wielkiej (*par. bądkowska*) oraz

4) inne rodziny W. nieznanego pochodzenia. W. przy-

¹⁾ Ks. pob. płoc. 1531-52 r. Rpis Wittyga.

²⁾ Jan Gołębek Sącz (1531-47) z Gołębków i Winnicy v. Winnicki (Gr. bobr. I, 212, 567, 568, 725-728, 790, 791, 885, 1002, 1070, 1111. Wyk. pob.) był ojcem Materna Gołębka (1543-67), zwanego Sączkiem v. Winnickiego, dziedzica części w W. i Brodzyńniu (Gr. bobr. I, 166, 167, 170, 279, 316, 436, 810, 811, 1002, 1101-1103, 1265, 1266; II, 182, 183. Wyk. pob.) i Stanisława Gołębka v. Turckiego (1543-6) z W. i Turzy Małej (Gr. bobr. I, 212, 725-728, 757, 790, 791, 885). Syn Materna Gołębka vel Winnickiego Stanisław Maternicz v. Materni Sączek (1547-68) w latach 1564-7 wraz z braćmi niepodzielnie posiada części w Gołębkach, Paprotkach i Brodzyńniu (Wyk. pob. Gr. bobr. I, 1070, 1111; II, 230, 231, 315, 435). Bliskimi krewnymi jego byli: Piotr Gołębek (Gr. bobr. 1543 r. t. I, 212), Szymon Gołębek (1544-65) z Gołębków (Wyk. pob. Gr. bobr. I, 262, 965, 986, 987) i Mateusz Gołębek (1538-67) v. Paprocki v. Winnicki z Paprotek (Wyk. pob. Gr. bobr. I, 885; II, 230, 231, 315). Łukasz Gołębek v. Winnicki Sączyc siedzi w 1564-8 r. na zagrodzie w W. (Wyk. pob. Gr. bobr. II, 338).

³⁾ Wyk. pob.

domku *Kobuz* i bez przydomków, wśród których mogli być i Nałęcz, wyliczamy w ostatnim przypisku⁴⁾.

⁴⁾ Za Zygmunta Starego Paweł (1531-43), Jan (154...-44) i Mateusz (1545) W. Kobuzowie oraz Michał (1535-4...) i Grzegorz (154...) W. dziedziczyli w W., Mikołaj, Jan i Stanisław W. (1541-4...) w W.-Piankach, a N. Winnicki (1535) w Rokiciu w par. ligowskiej. Nie wiem, czy ci sami Jan, Mikołaj i Walenty W. siedzą w 1564-8 r. na częściach w W. i Tłuchowie. Stanisław i Mateusz W. stają w 1567-8 r. w grodzie bobrownickim (Wyk. pob. Gr. bobr. I, 83, 90, 295, 296, 810, 811; II, 230, 231, 435, 436, 449).

209. WITKOWSCY herbu niewiadomego z Witkowa (*par. zadusznicka pow. dobrzyński*).

Dziedziczą na W. już na początku XVI w.¹⁾. Nie należą do drobnej szlachty²⁾.

Pieczęcie z 1566 r. Pawła W. z Witkowa i Piotra W. z Krowiczyna są niestety zupełnie zniszczone.

¹⁾ W 1510 r. stanął zakład u starosty dobrzyńskiego między Piotrem Studzińskim, a Mikołajem Witkowskim i Mateuszem Ligowskim. (Metr. Kor. XXIV, 351).

²⁾ W 1543-6 r. siedzą na W. Stanisław i Paweł W. Ten ostatni w 1564-7 r. posiada również większą część W. Łukasz W. z W. († przed 1567 r.) był żonaty z Dorotą, córką Mateusza Orłowskiego z Łąkiego, która po śmierci pierwszego męża powtórnie wyszła za Stanisława Białyszewskiego z Białyszewa w pow. sierpskim. Piotr W. w 1564-7 r. dziedziczy na części w Krowiczynie Wielkim (Wyk. pob. Gr. bobr. I, 18, 248, 252, 292, 354, 355, 376, 469, 711, 824, 849, 877; II, 18, 68, 186-188, 198-200, 235-238, 291, 322, 328, 341. Wyk. pob.). ³⁾ Arch. Kom. Sk. t. 59 Nr. 576 i t. 58 Nr. 157.

210. WITOSCY v. WITOWSCY¹⁾ herbu Nałęcz z Witoszyna w pobliżu Wisły (*par. szpitalska pow. lipnoski*), można szlachta.

Jan W. (1545-68) na częściach w W., Wielkim Starem, Wielkim Nowem i Krowiczynku i Wawrzyniec W. z W. (1563-8), bracia stryjeczni, używają w 1565 r. pieczęci z herbem Nałęcz i literami N. V.²⁾, należącej do brata rodzonego Jana — Mikołaja W. (1545-73) z W. i Wielkiego Starego, który będąc w 1573 r. poręczą ziemi dobrzyńskiej, pieczętuje się tą samą pieczęcią³⁾.

Od W. idą Grochowalscy Nałęcz z parafjalnej wsi Grochowalska w pow. dobrzyńskim⁴⁾.

¹⁾ W aktach metrycznych parafji rypińskiej z końca XVII i początku XVIII w. — Witoscy.

²⁾ Arch. Kom. Sk. t. 59 N. 272. ³⁾ Arch. Kom. Sk. t. 30 N. 512.

⁴⁾ Źródła z ostatnich lat panowania Zygmunta Starego wymieniają trzech W. braci rodzonych: Stanisława i Mateusza, dziedziców na W., i Jana na Gro-

chowskiego v. Grochowskiego. Z nich synowie Stanisława Wawrzyniec (1564-8), pieczętujący się w 1565 r. Nałęczem (p. w.), Jakób, Marcin i Andrzej w 1568 r. posiadali niepodzielnie części w W. Mateusz (1540-1541 lub 1542), dziedzic części w W., Krowczyńku i Rzecznie, z żony Jadwigi (1543-7), córki Andrzeja Wielkiego herbu Lubicz, sędziego ziemi dobrzyńskiej, dziedzicki części w Wielkim Starem v. Kościelnem i Wielkim Nowem v. Nowejwsi, spłodził dziesięcioro dzieci: Andrzeja, Jakóba, Mikołaja, Jana, Wojciecha, Zofję Maciejową Nasięgniewską, w 1567 r. już wdowę, Annę Janową Bocheńską (1568) oraz Dorotę, Katarzynę i Małgorzatę, w 1568 r. jeszcze niezamężne. Z pomiędzy dzieci Mateusza Jakób (1545) na części W. wkrótce zmarł bezpotomnie. Wojciech (1545-68) posiadał część W. Andrzej (1545-68) sprzedał w 1567 r. otrzymane na mocy działów familijnych (1567) części w Krowczyńku i Rzecznie swemu bratu stryjecznemu Wojciechowi Grochowskiemu. Mikołaj (1545-73), poborca ziemi dobrzyńskiej (1573) na częściach i w Wielkim Starem i Wielkim Nowem dokupił w 1567 r. część w Wielkim Starem od swego brata ciotecznego Andrzeja Konarskiego i jego córek Katarzyny i Petroneli. Jan (1545-68), pieczętujący się w 1565 r. Nałęczem (p. w.) wskutek działów otrzymał część W. W 1566 r. wydaje w jego imieniu kwit poborowy (Arch. Kom. Sk. t. 59 N. 457) z Wielkiego Starego i Nowego, brat jego cioteczny Wawrzyniec Wielicki Kurosz v. Kuras (Gr. bobr. I, 34, 59, 100, 223, 224, 236, 242, 245, 392, 568-572, 611, 612, 627, 695, 731-737, 740-742, 749, 754, 761, 762, 813, 852, 853, 876, 877, 892, 893, 905, 958, 959, 1036, 1037, 1041-1043, 1070, 1090, 1104, 1105, 1135, 1145, 1182, 1183, 1227, 1243, 1244, 1304, 1353, 1354; II, 9, 10, 24-28, 36-40, 108, 109, 124, 125, 149, 150, 180, 181, 288, 317, 341-343, 348, 354, 374, 375, 393, 395-397, 405, 414, 436, 437, 449, Wyk. pob.). Przodkiem Grochowskich Nałęczów był Jan W. z Grochowskiego v. Grochowski († przed 1546 r.), rodzony brat Mateusza (Gr. bobr. II 30) i Stanisława W., żonaty z Anną Krowicką z Krowczyńka, z którą spłodził pięcioro dzieci: Kacpra, Bartłomieja i Wojciecha W. vel Grochowskich (Gr. bobr. I, 958, 959), Dorotę Andrzeją Zakrzewską z Markuszowicz i Waganic na Kujawach i N. Pawłową Grodzeńską z Grodzenia 2-o voto za Łukaszem Bałhńskim, wojskim ziemi dobrzyńskiej. Z nich Bartłomiej (1543-6) najstarszy dziedziczył na części w Krowczyńku Małym, Kacper (1543-7), zmarły bezpotomnie, na częściach w Grochowsku Wielkim, Grodzeniu i Ciołuchowie, a Wojciech (1543-68) pieczętujący się w 1565 r. Nałęczem z własnymi literami V. G. (Arch. Kom. Sk. t. 58 N. 156) w Grochowsku Wielkim, Krowczyńku i Rzecznem (Wyk. pob. Gr. bobr. I, 200, 224, 225, 324, 325, 327, 422, 468, 509, 532-534, 548, 758, 889, 892, 893, 915, 958, 959, 1051, 1173, 1207-1210, 1346-1350, 1353; II, 36, 37, 124, 125, 134, 149, 150, 157, 239-241, 269, 278, 288, 289, 317, 334, 340, 348, 354, 405, 413). Syn Wojciecha z Lucji Orłowskiej Stanisław (1596), podstarości i sędzia grodzki bobrownicki, pisał się tylko Grochowskim (Bobr. ziem. oblig. f. 16 i 17). Pomni swego pochodzenia G. Nałęczę w czasach późniejszych t. j. w końcu XVII i na początku XVIII w., pisali się z Witoszyna (Kluczycki, Lauda).

211. WOJNOWSCY z Wojnowa (*par. ruska pow. rypiński*).

Za Jagiellą na W. siedzieli Jelitowie-Koźlerogi, jedni z Zboińskimi z sąsiedniego Zbójna Małego v. Zbójenka (*par. ruska pow. lipnoski*).

Z tego rodu Mikołaj z W. brał udział w 1434 r. w obiorze Jagiellończyka na tron przez szlachtę dobrzyńską¹⁾. O Jelitach głucho w źródłach z XVI w. dotyczących się ziemi dobrzyńskiej. Widocznie już w drugiej połowie XV w. wynieśli się na Kujawy i w Łęczyckie²⁾. Za ostatnich dwóch Jagiellonów na W. dziedziczą W., drobna szlachta jedni z Stalmierskimi v. Stalmirskimi z Stalmierza v. Stalmirza, a raczej Stanimierza (*par. mazowiecka pow. lipnoski*), z Wojnowskimi v. Stalmierskimi z Kowalikowa (*par. i pow. rypiński*) v. Kowalikowskimi, a zapewne i z Gizinińskimi z pobliskiego Gizinka (*par. ruska pow. rypiński*), przydomku *Nosal*, którego używali również niektórzy W. vel Stalmierscy.

Jakiego herbu byli ci W. vel Stalmierscy niewiadomo, ponieważ na pieczęci własnej z 1565 r. Wojciecha W. vel Stalmierskiego, pieczętującego się *Lubiczem*³⁾, brak inicjałów jej właściciela⁴⁾.

Erazm Łochockiego v. Głębockiego herbu Junosza za pewne zapiski sądowe z 1544 r. nazywają też Wojnowskim. Widocznie posiadał wówczas część w W.⁵⁾.

¹⁾ Rzyszcz. i Muczk. Kod. dypl. t. II Nr. 578.

²⁾ Por. Zboińscy.

³⁾ Arch. Kom. Sk. t. 57 N. 731.

⁴⁾ Czy Wojnowscy idą od Stalmierskich, czy też Stalmierscy od Wojnowskich orzec niepodobna. Paweł W. vel Stalmirski († przed 1544 r.), dziedzic części w W., Stalmierzu i Sikorzu, spłodził kilka córek i synów: Prokopa W. († przed 1544 r.) z W. i Sikorza, żonatego z Barbarą Radomińską (1544-7), Wojciecha W. vel Stalmierskiego Nosalą (1535-65), pieczętującego się *Lubiczem* (p. w.), Stanisława W. vel Stalmierskiego (1544-7), Andrzeja W. vel Stalmierskiego vel Kowalikowskiego (1544-7) z Kowalikowa, a jak się zdaje i Feliksa W. z Kowalików (1538-4...). Z nich Stanisław i Wojciech wraz z opiekunami nieletnich córek Prokopa—Anny i Jadwigi zamieniają w 1544 r. z Janem Klonowskim część w Sikorzu na część tego ostatniego w Stalmierzu, w następnym zaś 1545 r. sporządzają działy, na mocy których Stanisław zatrzymuje część Stalmierza, zwaną Rochal, z karczma i czwartą częścią młyna Kielbrok (w źródłach również Kielbżok, Kielposz, Kielpas), a Wojciech wraz z synowicą Jadwigą (Anna już nie żyła)—część w W. (Gr. bobr. I, 363, 364, 379, 380, 385, 386, 390, 433, 434, 464-466, 490, 491, 560, 562-565, 659-662, 700, 953, 1189, 1229, 1230, 1257, 1259, 1368. Wyk. pob.).

⁵⁾ Gr. bobr. I, 458 i 461. Prócz otrzymanego w działach Niedźwiedzia Erazm Łochocki posiadał w 1547 r. część w Steklunku, a w 1564-5 r. części w Steklunku, Kabnie i Ciepieniu, graniczącym z W. W 1567 r. był sędzią ziemi dobrzyńskiej (Gr. bobr. I, 268, 293, 433, 434, 458, 461, 464, 571, 1003, 1072, 1084, 1085, 1150-1152, 1170-1174, 1210, 1211, 1263, 1323, 1359, 1360, 1373, 1374; II, 18, 19. Wyk. pob.).

212. WOLECCY z Wołęcina¹⁾ pod Kikołem (*par. kikolska pow. lipnoski*).

W 1531-68 r. na W. siedzą różni W., drobna szlachta wieloherbowa bardzo rozrodzona²⁾, przeważnie ubodzy ziemianie z przydomkami *Adamaszek, Adamaszkowicz*³⁾, *Białas v. Bielas, Białasowicz, Ptaszek, Sowa*⁴⁾, *Sowka* i bez przydomków mianowicie:

1) W. herbu *Jastrzębiec*⁵⁾, zapewne gałąź Czarnomińskich tego samego herbu z Czarnomina w pow. bielskim⁶⁾, jedni z *Kukowskiemi* z *Kukowa* w par. ligowskiej pow. lipnoskim⁷⁾;

2) W. recte *Brodzcy* herbu *Ślepowron* z *Brodów* w pow. płońskim⁸⁾;

3) W. recte *Zagajewscy* herbu *Ogończyk* z *Zagajewa* w ziemi ciechanowskiej⁹⁾, jedni z *Zagajewskimi-Suszewskimi* z *Suszewa* w par. i pow. lipnoskim;

4) W. recte *Rzeszotarscy* herbu *Junosza* z *Rzeszotar* w pow. sierpskim¹⁰⁾ oraz

1) W źródłach *Woliaczki, Woleczki, Wolieczki, Wolaczki, Woliński, Wolenski, Woliaczki, Wlanczki* (!) z *Woleczina, Wolieczina, Wolaczina, Woliaczina, Wolanczina, Wołęczyna, Wołęczina, Wolięczina, Woliączina* i t. p.

2) Źródła z lat 1531-68 wymieniają 38 W. 3) T. j. syn i wnuk Adama.

4) *Kozirosy* z *Koziroga* (par. tłuchowska pow. dobrzyński) używają tego przydomku już w końcu XV w. (Metr. Kor. XVI, 143). 5) *Paprocki*.

6) *Boniecki, Żernicki, Rpis Wittyga, Paweł Czarnomiński* otrzymał w 1497 r. nadanie części w W. skonfiskowanych *Witowi W., Stanisławowi W. i Stanisławowi Brudzińskiemu* oraz część *Andrzeja Kukowskiego* w *Kukowie* (Metr. Kor. XVI, 106. 7) *Por. Kukowsy*.

8) *Rpis Wittyga, Marcin Brodzki v. Wołęcki* (1531 † około 1544) posiadał część w W. (Wyk. pob. Gr. bobr. I, 580). Syn jego *Stanisław Brodzki v. Wołęcki* z W. (1544-68), ojciec *Barbary*, odkupił w 1568 r. część w W. od *Jakóba Zagajewskiego* (Wyk. pob. Gr. bobr. I, 229, 232, 580, 1180, 1181, 1294, 1306, 1307; II, 7, 85, 278, 279, 349). *Wawrzyniec Brodzki v. Wołęcki* z W. (1531-67) był zapewne bliskim krewnym *Marcina i Stanisława* (Wyk. pob. Gr. bobr. I, 45, 46; II, 85).

9) *Mateusz Zagajewski* (1535-39), *Jan Zagajewski v. Wołęcki* (1543-6) i *Andrzej Zagajewski* (1547) dziedziczyli na częściach w W. *Paweł Zagajewski* z W. (1531-68) pieczętuje się w 1565 r. *Ogończykiem* (Arch. Kom. Sk. t. 57 Nr. 533. *Wittyg* l. c.). Synem *Pawła* był *Jakób Zagajewski v. Wołęcki* z W. (1543-68). Ten *Jakób* oddaje w 1567 r. w zastaw pół włóki w W. *Michałowi z W. vel Zagajewskiemu*, a w 1568 r. sprzedaje cząstki w W. *Stanisławowi Brodzkiemu v. Wołęckiemu* i *Andrzejowi Kozirowskiemu Wróblowi* (Gr. bobr. I, 45, 46, 229, 232, 714, 825, 932, 1137, 1145, 1291; II, 29, 30, 349, 390, 391. Wyk. pob.).

10) *Marcin Rzeszotarski* (1531) oraz *Piotr* (1531-4...) i *Jakób* (1544-7) *Rzeszotarscy v. Wołęcocy* posiadali zagrody w W. (Wyk. pob. Gr. bobr. I, 74,

5) różni inni W. niewiadomych herbów i pochodzenia.

Czy wśród W. byli *Nałęcz* e twierdzić trudno, albowiem na pieczęci »własnej« z 1566 r. *Wojciecha W. Białasowicza*, pieczętującego się *Nałęczem*¹¹⁾, brak inicjałów właściciela pieczęci¹²⁾.

431, 1171, 1172, 1236). *Mateusz Rzeszotarski v. Wołęcki* (Gr. bobr. I, 492, 493, 1080, 1113, 1114, 1171, 1172, 1295, 1303, 1304; II, 297), również szlachcic zagrodowy z W. (1540 — nie żyje 1567) z żony *Agnieszki*, zabitej w 1547 r., spłodził syna *Stanisława W.* (Gr. bobr. II, 297) i *Wojciecha Rzeszotarskiego v. Wołęckiego* (1531-47), imposesjonata i gołotę, żonatego z *Agnieszka*, córką *Stefana W.* (Wyk. pob. Gr. bobr. I, 492, 493, 711, 1113, 1114, 1295, 1303, 1304). Liczne pieczęcie *Rzeszotarskich* herbu *Junosza* z *Rzeszotar-Gortat* i *Rzeszotar-Pszczeli* na kwitach poborowych z 1565 r. znajdują się w 57 t. Archiwum b. Komisji Skarbu w Warszawie (Nr.Nr. 99, 213, 215, 652, 669 etc).

11) Arch. Kom. Sk. t. 59 Nr. 442.

12) Niewiadomo czy ojcem *Wojciecha W. Białasowicza*, pieczętującego się *Nałęczem* (p. w.), *Stanisława, Jana* i *Piotra W. Białasowiczów* był *Mateusz W. Białas* czy *Wojciech W. Bielas* (Gr. bobr. I, 74, 1086, 1103, 1149, 1278, 1291; II, 89, 279, 390. Wyk. pob.). Przydomek *Białas v. Bielas* (od koloru włosów lub cery twarzy) biorą prócz W., *Kukowsy* i *Paproccy* z *Paprotek* w par. sierpskiej.

213. WOLSCY herbu *Ogończyk* z parafjalnej wsi *Woli* pod Kikołem (*pow. lipnoski*), prastarego dziedzictwa *Ogonów*¹⁾.

Patrz *Działyńscy, Sokołowsy* herbu *Ogończyk* i *Żelscy*.

Na tej samej *Woli*²⁾ siedzieli za *Jagiellą* również i *Szeligowie*, zapewne jedni z *Kabieńskimi v. Kawskimi* z *Kabna v. Kawna* w par. ruskiej pow. rypińskim. *Maciej z W.* z rodu *Szeligów* uczestniczył w 1434 r. w obiorze *Jagiellończyka* na tron przez szlachtę *dobrzyńską*³⁾.

Inni *Wolsy* herbu *Rola*—patrz: *Poczet przybyszów*.

1) *Mikołaj z Woli* z rodu *Ogonów* był w 1402 r. chorążym *dobrzyńskim* (Rocz. her. t. II str. 48).

2) Z *Woli Starej* pod *Sierpcem* (par. szczutowska pow. rypiński), oddawna będącej w posiadaniu *Sierpskich*, i z nowoosadzonej w 1564 r. *Woli Szczawnej v. Szczawna* (par. stkrwińska pow. rypiński), dziedzictwa *Junoszków Rościszewskich*, żadne szlacheckie rodziny W. nie wyszły. Gniazdem rodu W. *Junoszków* była *Wola Żelazna* w pow. niedzoborskim. Wymieniani w aktach grodzkich *bobrownickich* 1544-68 r. W. należą do W. herbu *Rola* z *Woli Bachornej* w pow. brzeskim. 3) *Rzyszczy. i Mueczk. Kod. dypl. t. II Nr. 578*.

214. WYCZÓŁKOWSCY z *Wyczałkowa* (*par. tłuchowska pow. dobrzyński*), później *Wyczałkowscy* z *Wyczałkowa*¹⁾, drobna szlachta zagrodowa.

1) Wyk. pob. 1663 r. *Kluczycy, Lauda*.

Wśród dwudziestu kilku W. wymienionych w źródłach z 1531-65 r. są:

- 1) W. herbu Ślepowron²⁾;
- 2) W. recte Kowalewscy zapewne Junoszowie z Kowalewa w pobliskim pow. bielskim³⁾, a być może i
- 3) W. niewiadomych herbów i nieznanego pochodzenia. Pieczęcie »własne« (?) W. na kwitach poborowych z 1565 r. nie stanowią materiału dla niezbitych wniosków. Na pieczęci Andrzeja W., pieczętującego się Ogończykiem⁴⁾, brak inicjałów jej właściciela, a pieczęć Macieja W. również bez liter, bardzo uszkodzona, prawdopodobnie wyobrażała herb Rogalę⁵⁾.

W. posiadają przydomki *Kaszuba*⁶⁾ *Szczerbała i Wielk* (syn Wielisława).

²⁾ Borkowski.

³⁾ W XVI w. na Kowalewie w pow. szreńskim dziedziczy możny ród Dołęgów, a na Kowalewie w pow. bielskim—liczni Junoszowie i mało rozrodzeni Szeligowie (Rpis Wittyga). Syn Jana Kowalewskiego z W. Stanisław Kowalewski z W. (1541-65) figuruje w wykazach poborowych 1564-5 r. jako Wyeczółkowski lub Kowalewski. Miał syna, którego imienia wykazy nie podają.

⁴⁾ Arch. Kom. Sk. t. 58 Nr. 219. ⁵⁾ Arch. Kom. Sk. t. 58 Nr. 214.

⁶⁾ Tego samego przydomku używają Święccy herbu Leszczyc z Świętego w pow. brzeskim, zamożna rodzina szlachecka nie mająca z W. nic wspólnego. Por. Święccy. Poczet przybyszów.

215. WYLAZŁOWSCY z Wylazłowa (*par. i pow. dobrzyński*).

Na schyłku panowania Zygmunta Starego na W. dziedziczą:

- 1) W. herbu niewiadomego, szlachta zagrodowa, zapewne najstarsi dziedzice W.¹⁾.

2) W. Duszotowie herbu Dołęga odmienna, szlachta cząstkowa i zagrodowa, jedni z innymi Duszotami Jastrzębskimi z Jastrzębi w par. i pow. lipnoskim²⁾, Szczepankowskimi z Szczepanków (par. ostrowicka pow. lipnoski) i Ruskowskimi z Ruskowa (par. sobowska pow. dobrzyński³⁾.

¹⁾ Abraham (1531), Adam (154...) i Małgorzata (1543-6), wdowa po Janie W. († przed 1543 r.) z synem Marcinem posiadali zagrody w W. (Wyk. pob. Gr. bobr. I, 146, 1002).

²⁾ Por. Jastrzębscy.

³⁾ Mateusza W. Duszotę wymieniają akta grodzkie bobrownickie z 1543-6 r. (I, 29, 745, 746). Jan (1541-7), Michał (1538-47), Marcin (1538-68), Stanisław (1543-7), Łukasz (1543-7) i Wojciech (1543-5) W. Duszotowie, niepodzielni dziedzice części w W. (1543), byli braćmi rodzonymi Andrzeja W. Duszoty v. Jastrzębskiego, sprawcy z Krobi, zabitego około 1543 r. przez Jakóba Mierzynskiego. Michał z żony Małgorzaty N. spłodził córkę Elżbietę i syna Błażka

W drugiej połowie XVI w. na W. siedzą tylko W. Duszotowie. v. Błażeja, (1567-8) służebnika Jana Lasockiego. Marcin W. Duszota (p w.) prócz części w W., odziedziczonej po ojcu i kupionej od brata Stanisława, nabył w 1546 r. od Anny Widlińskiej, żony Wawrzyńca Czepieńskiego z Czepienia, części w Podlaskach, Suszewie i Szepankach i odtąd zaczął się pisać Szczepankowskim (Wyk. pob. Gr. bobr. I, 29, 30, 63, 64, 106, 107, 118, 119, 178, 179, 182, 183, 225-229, 264, 265, 488, 739, 863, 864, 875, 1026-1031, 1044, 1045, 1048, 1049, 1051, 1052, 1070; II, 137, 138, 277, 296, 297, 317, 350, 400-405)

Z.

216. ZADUSCY z parafjalnej wsi Zaduszników w pow. dobrzyńskim.

Źródła z ostatnich lat panowania Zygmunta Starego wymieniają Z. recte Krajewskich — zapewne herbu Jasieńczyk z Krajewic lub herbu Półkozic z Krajewic — Żochowa w pow. sierpskim, ubogą rodzinę, która siedząc na jednej zagrodzie w Z., spadła do szeregu imposesjonatów, a nawet mieszczaństwa¹⁾.

Ci Z. nie mieli naturalnie nic wspólnego z rodem niewiadomego z awołania, który dziedziczył na Z. za Jagielly²⁾.

¹⁾ Jan (1531) posiadał zagrodę w Z. Synem jego był Mateusz Krajewski v. Zaduski (1531-47), zwany Janeczkiem v. Janeczkwiczem z Z. lub z Lipna. Akta grodzkie bobrownickie z 1543-7 r. tytułują go woźnym lub podwoźnym ziemskim pow. lipnoskiego. (Wyk. pob. Gr. bobr. I, 44-46, 56-58, 60, 73, 92, 96, 132, 133, 139, 166, 174, 218, 222, 227, 259, 262, 290, 291, 317, 329, 376, 399, 407, 408, 495, 499, 557, 565, 580, 589, 614, 650, 704, 712, 722, 723, 766, 839, 841, 854, 871, 879-881, 960-962, 981, 988, 995, 1014, 1063, 1192, 1212-1214, 1271, 1285, 1300, 1364). Być może, że do tej samej rodziny należał Aleksy z Z. (1546-7) sprawca Anny Kryskiej z Drobnina, w której chwilowem posiadaniu było Skąpe. (Gr. bobr. I, 946-949, 1047, 1048). Prócz Krajewskich Połukozów, którzy byli jednej dzielnicy z Borzuchowskiemi i Krzywkowskiemi, — i Jasieńczyków, Wittyg (Rpis Wittyga) zna jeszcze Krajewskich herbu Drzewica odmienna z Krajewa w pow. mławskim. Którzy Krajewscy w tym samym czasie dziedziczyli na Ligówku, Maluszynie i Zróżłach powiecie nie umiem.

²⁾ Lites t. I. Zaduszniki w 1564-5 r. należały do Orłowskich i Sulimów Chodowskich.

217. ZAKROCCY herbu Cholewa¹⁾ z Zakrocza Wielkiego i Zakrocza Małego v. Borowego²⁾ w par. i pow.

¹⁾ Niesiecki.

²⁾ Dzisiaj Zakroczek.

rypińskim, drobna szlachta, przeważnie zagrodowa. Źródła z 1535-67 r. wymieniają 10 Z.³⁾

³⁾ Wawrzyniec (1535-67), Błażej (1535-40), wdowa po Michale (1538-9), Mateusz (154...) i Kacper (1567) Z. dziedziczyli w Z., inny Michał (1535-4...) i Jan (1567 Z. — w Z. Małym v. Borowym, a Mikołaj Z. (1547-65) w Z. i Borowie. Wawrzyniec Z. (1567), dzierżawiący Linne od Wojciecha Swarockiego, miał syna Błażeja (1567), imposesjonata i gołotę. Wyk. pob. Gr. bobr. I, 955, 1168; II, 64, 65, 283, 286-288).

218. ZAKRZEWSKY z Zakrzewa v. Zakrzewów (*par. mokowska pow. dobrzyński*), drobna szlachta.

Wśród 20 Z. z przydomkami *Król*¹⁾, *Maga*, *Przybek*, *Przybkowicz* (od imienia przodka Przybysława) i bez przydomków, którzy w 1535-68 r. siedzą na Z., są:

1) właścivi Z. herbu niewiadomego, najdawniejsi dziedzice Z.²⁾;

2) Z. bez przydomków recte Peplówscy Gozdawowie czy też Szeligowie z Peplowa w pow. plockim³⁾, jedni z Peplówskimi — Kochańskimi z sąsiedniego Kochania (*par. mokowska*) i Peplówskimi — Białowieskimi z Białowieżyna (*par. i pow. lipnoski*)⁴⁾ oraz

¹⁾ Tego samego przydomku używają w końcu XVI w. Koleczyńscy z Koleczyna w pow. bielskim (Metr. Kor. XVI, 106), gniazda Rogalów (Rpis Wittyga), a w połowie XVI w. Gorzechowscy (Ogonowie ?) z Gorzechowa i Trzcianscy z Trzcianki Wielkiej i Małej w pow. dobrzyńskim, oraz niektóre rodziny w Plockiem z rodu Trzasków (l. c.).

²⁾ Do nich należeli Wisław, syn jego Paweł i Mateusz Z., których części w Z. skonfiskowane zostały w 1497 r. za ich niestawiennictwo na wyprawę wojenną (Metr. Kor. XVI, 131). Z innych Zakrzewów Zakrzewo w pow. bielskim było gniazdem Dolegów, a Zakrzewo w pow. mławskim — Boleściców, Pobożan, Szeligów i Trzasków (Rpis Wittyga). Zakrzewscy Trzaskowie nie mieli przydomku *Król* (l. c.).

³⁾ W 1531-52 r. na różnych Peplowach w pow. plockim siedzą Gozdawowie, na Peplowie Nagórnym w tym samym powiecie Szeligowie, na Peplowie Wielkim w pow. mławskim — Boleścice i Jasińczyki, a na Peplowie Małym w pow. mławskim — Prusowie drudzy (Rpis Wittyga).

⁴⁾ Jakób Peplowski v. Zakrzewski v. Kochański (nie żyje 1547), szlachcic zagrodowy z Z. (1535-8) i Kochania (1535-4...) z żony N. Białowieskiej, dziedziczki części w Białowieżynie, spłodził syna Bartłomieja Peplowskiego v. Zakrzewskiego Peplowczyka v. Kochańskiego v. Białowieskiego (1564-8) na częściach w Kochaniu i Białowieżynie. Ten Bartłomiej sprzedaje w 1544 r. część w Białowieżynie, odziedziczoną po matce, Mikołajowi Kochańskiemu. Prócz Jakóba Peplowskiego v. Zakrzewskiego za Zygmunta Starego (1535-47) na Z. siedzą Wojciech, Paweł i Piotr Peplowscy v. Zakrzewscy, bracia rodze-

3) inne rodziny, których herbów wobec braku pieczęci Z. wymienić nie jesteśmy w stanie.

Różnych Z., z przydomkami *Król*, *Maga* i *Przybek*, nie należących do rodu Peplówskich, wyliczamy w ostatnim dopisku⁵⁾.

Zakrzewscy herbu *Ogończyk* przydomku *Zboży* z Zakrzewa w pow. brzeskim — patrz: Poczet przybyszów.

ni, również ubodzy ziemianie. Z nich Paweł przeżył swych braci. W 1564-5 r. opłacał podatek za swej części w Z. Synowie Piotra Wojciech i Mateusz Z. w 1567-8 r. dziedziczą w Z. Córka Wojciecha Dorota Peplowska v. Zakrzewska (1567-8) była za Janem Kobylarzem, mieszczaninem z Dobrzyńnia. (Wyk. pob. Gr. bobr. I, 21, 22, 345, 346, 356, 357, 387, 596, 663, 1253, 1254, 1258, 1259; II, 2, 3, 118, 283, 422-425, 427, 449).

⁵⁾ Mateusz Z. Maga (1535-65), Stanisław Z. Król (1545-7) i Jan Z. Przybek (1544-7) posiadali części w Z. Synami Jana Przybka byli: Mikołaj Przybek (1544-6), Mateusz Przybek v. Przybkowicz (1545-67), Stanisław Przybek (1564-8), Matern (1564-8) i Andrzej (1564-8), wszyscy dziedziczą części w Z. Z nich Stanisław Przybek posiadał również część w Jasieniach. Inny Mateusz Z. Przybek († przed 1547 r.), zapewne brat rodzony Jana Przybka, miał syna Mateusza (1547), imposesjonata i gołotę. (Wyk. pob. Gr. pobr. I, 356, 357, 596, 664, 665, 807, 1003, 1004, 1070, 1071, 1075, 1079, 1080, 1131, 1153, 1182, 1183, 1191, 1192, 1198, 1199, 1218, 1237, 1262, 1263; II, 91, 334, 397, 420, 449).

219. ZARZECZEWSKY z Zarzeczewa¹⁾ (*par. szpitaliska pow. dobrzyński*). Czersey herbu *Ogończyk* z Czarnego (*par. wierzbicka pow. lipnoski*), dziedzicząc w XVI w. na Z., pisali się *Zarzeczewskimi*²⁾.

Z wybitną rodziną Z. Ogonów nie miał nic wspólnego Mateusz z Z. (1535)³⁾ herbu niewiadomego, szlachcic zagrodowy.

¹⁾ W wykazach poborowych również Zarzucewo, Zarzeszewo.

²⁾ Jakób Sochel (?) Czarski (1498 † 1541 lub 1542) na Czarnem, Czernikowie i Z., podłowczy (1515), podsędek (1521), następnie (1540) sędzia ziemi dobrzyńskiej, wdowa po nim Ewa (1544-5) i córka Elżbieta (1543-7) 1. v. Zygmunta Zielińska 2. v. Mateuszowa Szolańska ze Szczerbin v. Szczerbińska (Metr. Kor. XVI, 169; XXIX, 134; XXXVII, 250; XLV, 754; LVII, 185. Gr. bobr. I, 98, 99, 176, 316, 537, 598, 599, 1057, 1074, 1244, 1245, 1261, 1262, 1367 1368).

³⁾ Wyk. pob.

220. ZASADZCY v. ZASACCY herbu Grzymała¹⁾ z Zasad Wielkich v. Starych i Zasad Małych v. Zasaddek (*par. sadłowska pow. rypiński*), drobna szlachta zagrodowa, nielicznie rozrodzona.

¹⁾ Paprocki. ²⁾ Gr. bobr. I, 816, 817.

Z nich Marcin Z., który przed 1542 r. trzymał w zastawie część Katarzyny Psarskiej v. Rojewskiej w Brzeskach²⁾ (par. rogowska pow. rypiński), był zapewne identyczną osobistością z Marcinem Brzesckim Sroką, szlachcicem zagrodowym z Makowych Brzesków, figurującym w wykazach poborowych 1540-4... r. Źródła z 1535-68 r. wymieniają 7 Z.³⁾

²⁾ Wojciech (1544-5), Jan (1546) i Grzegorz (1535-46), syn tego ostatniego Mateusz (1546) i córka Agnieszka (1567) 1. v. Tomaszowa Paprocka z Paprotek Głogolów v. Starej wsi 2. v. Tomaszowa Stróżewska — dziedziczyli w Z., a Józef Z. (1535-4...) — w Z. Starych. Marcin Z. przed 1542 r. trzymał w zastawie część w Brzeskach. (Wyk. pob. Gr. bobr. I, 422, 627, 628, 816, 817, 819, 820, 1016, 1017; II, 242, 243, 282)

221. ZBOIŃSCY, właściwie ZBOJEŃSCY herbu Ogończyk¹⁾ z Zbójna Wielkiego v. Starego (par. ruska pow. lipnoski²⁾), jedni z Ossowskiemi z Ossówki v. Ossowa pod Kikolem (par. czernikowska pow. lipnoski), dość zamożna szlachta.

Od Steklina Wielkiego i Małego (par. czernikowska), graniczącego z Ossówką, i Ciepienia (par. ruska pow. lipnoski) pod Zbójnem pisali się Steklińskimi i Ciepieńskimi³⁾.

¹⁾ Borkowski. Żernicki.

²⁾ Z Zbójna Małego v. Borowego (par. ruska pow. lipnoski) wyszli Zboińscy v. Zbojeńscy herbu Jelita, jedni z Wojnowskimi z sąsiedniego Wojnowa (par. ruska), Jakusz ze Zbójna Małego z rodu Jelitów brał udział w 1434 r. w obiorze Jagiellończyka na tron polski przez szlachtę dobrzyńską. (Rzyszcz. i Muczk. Kod. dypl. t. II, Nr. 578). W XVI w. nie siedzą już na Zbójniku. Wynieśli się do ziemi łęczyckiej, w której od wsi Łażnina zaczęli się pisać Łażnińskimi. Jakób Zbojeński z Łażnina pieczętuje się w 1552 r. herbem Jelita (Arch. Kom. Sk. t. 53, Nr. 393).

³⁾ Jadwiga Z. z Z. staje w 1543 r. w grodzie bobrownickim (Gr. bobr. I, 194). Mikołaj Z. vel Ossowski († przed 1543 r.) podczaszy dobrzyński (Gr. bobr. I, 1167, 1168), zapewne syn Mikołaja Ossowskiego z Ossówki (1480 † 1504) kolejno podsędka, chorążego i wojskiego dobrzyńskiego oraz poborcy czopowego (Bobr. ziem. oblig. f. 19. Metr. Kor. XVII, 46; XX, 260) spłodził dwie córki N. (Annę ?), żonę Szymona Łażyńskiego Zielonki z Łażyna (Gr. bobr. 1545 r. t. I, 755, 756) i Eufemję Zboińską (1545-7) vel Ossowską (Gr. bobr. I, 755, 756, 1167, 1168), niezamężną oraz trzech synów — Jana Z. vel Ossowskiego, Szymona Z. vel Ossowskiego (1546-68) na częściach w Z. Wielkim, Ossówce i Steklinie. (Gr. bobr. I, 755, 756, II, 3, 429. Wyk. pob.) i Piotra Z. vel Ossowskiego v. Steklińskiego v. Czepieńskiego. Ten ostatni († około 1546 r.), dziedzic części w Z. Wielkim, Ossowie Steklinie (Małym ?) i Ciepieniu, w pewnej zapisce sądowej (Gr. bobr. I, 45), prawdopodobnie z racji urzędu ojca nazwany podczaszym, z pierwszej żony Elżbiety Ugońskiej z Ciecierska w pow. raciańskim, miał syna Jakóba Steklińskiego

z Steklina Wielkiego i córki Agnieszkę, Reginę i Febronję, a z drugiej żony Katarzyny N. — syna Wojciecha Z. vel Steklińskiego z Steklina Wielkiego (Gr. bobr. I, 45, 303, 304, 625, 755, 756, 1167, 1168; II, 10, 47, 48, 102, 103, 169, 170, 191, 194, 229, 300, 301, 374. Wyk. pob.). Trzeci syn podczaszego Mikołaja Jan Z. (1544-68) vel Ossowski (Gr. bobr. I, 246, 247, 342, 343, 345, 347, 348, 363, 430, 431, 524, 755, 756, 928-930, 1050-1053, 1067, 1086, 1093, 1104, 1213, 1223, 1224, 1258, 1374; II, 48, 49, 407, 408. Wyk. pob.) na częściach w Z. Wielkim, Ossówce i Steklinie Małym, zwany podczaszym lub podczaszycowiczem, był żonaty z Anną Widlińską (1544-7), dziedziczką części w Grodzeniu. Ten Jan wydaje w 1566 r. kwit poborowy jako Zboiński (Arch. Kom. Sk. t. 59 Nr. 584) i wyciska na nim swoją pieczęć z herbem Ogończyk.

222. ZDANOWSCY v. ZDUNOWSCY z Zdanów¹⁾ w par. świedziebieńskiej w pow. rypińskim, zwanych w XV w. Zdanowem, od XVIII zaś w. do dzisiejszego dnia Zdunami.

Za Jagiełły na Z. siedzieli Cholewowie. Z tego rodu Wojciech i Szymon byli świadkami 13 lipca 1425 r. na rokach ziemskich w Rypinie w sprawie oczyszczenia szlachectwa braci Mikołaja, Michała, Szymona i Jana ze Sterdyni w pow. drohickim, Stanisława z Księzopola, Wojciecha i Pawła z Kozieradów i Stefana²⁾, a Konrad ze Zdanowa brał udział w 1434 r. w obiorze Jagiellończyka na tron przez szlachtę dobrzyńską³⁾.

W 1535-68 r. na Zdanach dziedziczą różni Z., drobna szlachta, licznie rozrodzona⁴⁾, przeważnie ubodzy ziemianie, z przydomkami *Chrapek*, *Kłos v. Kłosek*, *Kuntor*, *Okuń*, *Okuniewicz* i bez przydomków, mianowicie:

1) Z. herbu Cholewa, najstarsi dziedzice Z.⁵⁾;

2) Z. herbu Belina⁶⁾, których przodka Jana Bylinę v. Bylinę ze Zdanów wymieniają wykazy poborowe szlachty zagrodowej z 1535-4... r.;

3) Z. Kłosowie v. Kłoskowie, gałąź Kłosińskich (herbu ?) z pobliskiego Kłosna (par. sadłowska pow. rypiński⁷⁾,

¹⁾ Wyk. pob. 1531-73 i 1663 r. ²⁾ Ziem. drohic. t. 10077, str. 89.

³⁾ Rzyszcz. i Muczk. Kod. dypl. t. II, Nr. 578.

⁴⁾ Źródła z tych lat wymieniają 21 Z.

⁵⁾ Jakób Z. (1521-6) burgrabia grodzki bobrownicki, wójt m. Nowej Niezawy (Bobr. ekstr. i tar. t. I. Metr. Kor. XLII, 104), jedyny Z., który wyraża w XVI w. ponad poziom drobno-szlachecki, należał prawdopodobnie do Cholewów.

⁶⁾ Pawliszczew.

⁷⁾ N. Kłos (1535), Jan Kłosek (1540-47), Dorota Kłoskowa (1540), syn jej Wawrzyniec Kłosek (1538-47) i Wojciech Z. Kłosek (1535-68) posiadali zagrody w Z. (Wyk. pob. Gr. bobr. I, 1249, 1333; II, 76, 77, 379, 380, 386).

jedni z Pręczkowskiemi Kłosami i Żyłami z Pręczkowa (par. rypińska);

4) Z. Okunie i Okuniewiczze wraz z Babeckimi Okuniami z Babeza Rzałego (par. sierpska pow. rypiński), należący zapewne do roku Okuńskich herbu Nałęcz z Okuniana (par. ruska pow. rypiński)⁸⁾.

5) Z. recte Grzembscy (Jastrzębce ? Rogale ?) z sąsiednich Grzembów (par. świedziebieńska)⁹⁾.

Z nich notorycznych Z. Cholewów i Belinów Z. wymieniamy w dopisku¹⁰⁾.

⁸⁾ Stanisław Z. Okuń v. Okuniewicz (1535-46) i Warzyniec Z. Okuń (1564-5) dziedziczyli na zagrodach w Z. (Wyk. pob. Gr. bobr. I, 890, 1033).

⁹⁾ Jan Grzembki v. Zdanowski z Zdanów (1564-7), rodzony brat Stanisława Grzembkiego i Piotra Grzembkiego, burgrabiego brodnickiego, sprzedaje w 1567 r. część w Z. Wojciechowi Z. Kłoskowi (Wyk. pob. Gr. bobr. II, 17-20, 76, 77).

¹⁰⁾ Za Zygmunta Starego Jan Bylina v. Bilina (1535-4...), Janowa (1535), Szymon Chrapek (1535-4...), Paweł (1539), Barbara z synem Walentym i innymi synami (1538-41) i Jan Kuntor (1535-4...) posiadali części w Z., a syn Jana Kuntora Anrzej (1546) — w Grzembach. Za Zygmunta Augusta (1564-8) Paweł i Jan bracia rodzeni, Szymon Kuntor, Wojciech, Walenty syn Barbary (p. w.) i Hieronim Z. siedzą w Z., a Andrzej Kuntor (p. w.) — w Grzembach. (Wyk. pob. Gr. bob. I, 935, 1154, 1217-1219, 1328; II, 114, 211, 212, 379, 380, 386).

223. ZĘBOWSCY v. ZEMBOWSCY, zwani przez heraldyków Zęboczekami, herbu Rogala¹⁾ i herbu Ślepowron²⁾ Zębowa v. Ząbowa *par. łążyńskiej pow. lipnoski*³⁾, dość drobna szlachta, nielicznie rozrodzona.

Z nich Rogalowie osiedlili się na Z. wcześniej od Ślepowronów, późniejszych przybyszów z ziemi płockiej.

Maciej Z. (1564-8) na części w Z., Wojnowie i Pabjankach użył w 1565 r. pieczęci własnej z herbem Rogala i literami S. P.⁴⁾. Źródła z lat 1538-68 wymieniają 6 Z.⁵⁾

¹⁾ Niesiecki. Kojalowicz. ²⁾ Ibid. Rpis Wittyga.

³⁾ W źródłach Zambowscy, Zambowscy, Zembowscy z Zambowa, Zembowa, Ząbowa. Tylko w trzech zapiskach z 1567 r. (Gr. bobr.; II, 20, 84, 245) Andrzej Zembowski z Zambowa mylnie figuruje jako Zembowski z Zembowa. Z tego Zembowca (par. czernikowska pow. lipnoski), nieprzerwanie (1413-1568) należącego do Działyńskich, żadna rodzina szlachecka Zębowskich i Zęboczeków nie wyszła.

⁴⁾ Arch. Kom. Sk. t. 57, Nr. 730 i t. 58, Nr. 222.

⁵⁾ Andrzej Z. (1543-68) wraz z bratem Jakóbem i innymi braćmi posiadł w 1543 r. części w Z. Niezmiernie ruchliwy pożyczal na prawo i na lewo

pieniądze szlachcie i brał w zastaw liczne dobra. W 1544 r. nabył od Andrzeja Dulskiego część w Wojnowie. W 1564-5 r. opłacał podatek z części w Z. (Wyk. pob. Gr. bobr. I, 18, 60, 66, 67, 96, 181, 233, 234, 242, 244, 248, 252-254, 260, 289-292, 301-304, 319-321, 343, 344, 354-358, 363, 364, 376, 391, 489-492, 499, 560-562, 565, 597, 598, 607, 608, 619, 620, 625, 645-649, 747, 840, 841, 847, 848, 867, 886, 887, 949-953, 962, 996, 1264, 1265, 1278, 1365, 1366; II, 20, 84, 198, 226, 227, 229, 230, 245, 336, 334v., 335v. Jan Z. (1538-45) siedział na zagrodzie w Brzózem (Wyk. pob. Gr. bobr. I, 641). Konrad Z. staje w 1547 r. w grodzie bobrownickim (Gr. bobr. I, 1278). Maciej Z. (1564-8) na części w Z., Wojnowie i Pabjankach (Wyk. pob. Gr. bobr. I, 334v., 335v.) pieczętował się Rogalą (p. w.) Barbara Z. (1568) była żoną Wojciecha Klonowskiego. (Gr. bobr.; II, 380, 381).

224. ZIELONKOWIE v. ZIELONKOWSCY (!) patrz Łążyńscy Zielonkowie herbu Lubicz.

225. ZLEWODZCY v. ZLIWODZCY v. ZŁOWODZCY z Zlewód v. Zliwód v. Złowód (*par. zadusznicka pow. dobrzyński*), drobna szlachta licznie rozrodzona¹⁾.

Na Z. za ostatnich dwóch Jagiellonów dziedziczą:

1) Z. herbu Cholewa²⁾, najstarsi Zlewód dziedzice;

2) Z. herbu Paprzyca, gależ Jarzyczewskich v. Jarzyczewskich z Jarzyczewa v. Jarzyczewa (*par. karnkowska pow. lipnoski*), jedni z Lubowieskimi v. Lubowieckimi z Lubowisi v. Lubowca (*par. krostkowska pow. lipnoski*), a zapewne i Gizińskimi Jartkami z Gizina v. Gizinka (*par. ruska pow. rypiński*)³⁾ i

¹⁾ Źródła z 1531-68 r. wymieniają około 30 Z.

²⁾ Niesiecki. Andrzej Z. w 1543-5 r. posiadał zagrodę w Z. W 1563 r. nabywa dwór na przedmieściu w Poznaniu (Metr. Kor. XCIX, 19). W 1565 r. jako słuźbenik biskupa poznańskiego w Chodźszowicach (obecnie Chodźszewo) pod Międzyrzeczem, wydaje kwit poborowy, na którym wyciska pieczęć swoją z herbem Cholewa i własnymi inicjałami A. S. (Arch. Kom. Sk. t. 58 Nr. 434).

³⁾ Mieczk. v. Mieczk. Jarzyczewski v. Zlewodzki (1531-41) na cząstkach w Z. i Zadusznikach spłodził Wojciecha Z. Mieczka (1564-7), szlachcica zagrodowego w Z. (Wyk. pob. Gr. bobr.; II, 233), a Jakób Jarzyczewski Sadowy v. Zlewodzki (1531-4...) ubogi ziemianin w Z., — Sebastjana (1543-†1565 lub 1566) i Jana (1543-67) Sadowiczów Zlewodzkiech. (Wyk. pob. Gr. bobr. I, 224, 225, 250; II, 335). Synowie Sebastjana Z. Michał i Marcin (1567) również jak ojciec pisali się Zlewodzkieci (Gr. bobr. II, 281). Mikołaj Jarzyczewski z Z. (1535-67) vel Zlewodzki (Gr. bobr. I, 282; II, 168) miał synów Trojana (1565-8) i Abrama (1567-8) Jarzyczewskich v. Zlewodzkiech (Wyk. pob. Gr. bobr. II, 61, 66, 107, 162, 168, 262-264, 281, 290, 307, 308, 330, 355, 427). Z nich Trojan, dziedzic części w Jarzyczewie, Z., Srokach i Lubowcu, oraz Bartłomiej

3) Z herbu Dołęga, najzamożniejsi, gałęź Konarskich z Konar w pow. plockim⁴⁾.

Z. Cholewowie posiadają przydomek *Gęba*, a Z. herbu Paprzyca *Sadowy* i *Sadowicz*.

(1543-65) i Walenty (1564-5) Jarczewscy z Jarczewa pieczętują się w 1565 r. Paprzyca (Arch. Kom. Sk. t. 58 Nr. 957 i t. 57 Nr. 1261, Wyk. pob. Gr. bobr. I, 47, 48, 92 458, 613, 614, 642-644, 689, 981, 1063-1065). Piotr Jarczewski v. Zlewodzki na części w Z. (1531-4...) spłodził syna Andrzeja Z. Piotrkowicza z Z. (1543-67), krewnego z linii ojczystej Trojana i Abrama braci Jarczewskich (Wyk. pob. Gr. bobr. I, 59, 135, 138, 139, 171-173, 700-702, 835, 836, 861, 862; II, 194, 281, 307, 308).

⁴⁾ Stanisław Konarski z Z. (1531 — nie żyje 1546) z Anny Wielickiej (1545-6) z Wielkiego Starego i Wielkiego Nowego, córki Andrzeja, sędziego ziemi dobrzyńskiej, spłodził sześcioro dzieci, mianowicie dwie córki Katarzynę (1567) i Petronelę (1567) dziedziczki części w Wielkim Starem i Nowem, oraz czterech synów: Jana Konarskiego z Z. (1546), Walentego Konarskiego v. Zlewodzkiego z Z. (1564-7), żonatego z Anną Zlewodzką (1567), Jakóba Konarskiego v. Zlewodzkiego (1564-8), żonatego z Zofją N. (1567), i Andrzeja Konarskiego (1564-7), dziedzica części w Z., Wielkim Starem i Witoszynie, żonatego z Anną Karską, córką Marcina (Wyk. pob. Gr. bobr. I 666, 667, 735, 835, 836, 861, 862, 876, 963, 964, 1238; II, 61, 66, 107-110, 168, 190, 262-264, 290, 303, 304, 355). Ci sami Jakób, Walenty i Andrzej wydają w 1565 r. kwit poborowy, w którym pisarz poborcy nazywa ich Konarskimi, z pieczęcią Jakóba Konarskiego — herbem Dołęga i własnymi jego inicjałami J. K. (Arch. Kom. Sk. t. 59 Nr. 583). Piotr Konarski v. Zlewodzki (1564-7) posiadał część w Z. (Wyk. pob. Gr. bobr. II; 335). W ksiedze poborowej plockiej z 1531-52 r. (Arch. Kom. Sk. t. 52) znajdują się tylko pieczęcie Konarskich Bolesławców z Konar i Żukowa Konarskich w pow. plockim.

226. ZNANIECCY herbu Lubicz¹⁾ ze Znańca²⁾ w par. płońskiej pow. rypińskim.

Nie wiem czy do rodu Lubów należeli: Gedko ze Z., obecny dn. 13 stycznia 1346 r. w Rypinie przy nadaniu przez Władysława ks. łęczyckiego i dobrzyńskiego Henrykowi z Kowalewa Płonno Małego³⁾, Mikołaj ze Z. (1434-51), miecznik ziemi dobrzyńskiej⁴⁾ i Mateusz z Z. Podbornego, pleban w Płonnie, którego dziedzictwo w 1497 r. uległo konfiskacie⁵⁾.

¹⁾ Siebmacher, Allg. Wappenb. t. III tab. 510.

²⁾ W wykazie poborowym 1663 r. Ztanc (!), dzisiaj Zduniec. Części tej wsi za ostatnich Jagiellonów nazywano Znańcem Półwieskim (Wieś Półwieski graniczy z Znańcem), Z. Podbornym i Z. Ugoskim (część Z., należąca do Ugoskich).

³⁾ Bobr. ziem. oblig. f. 65, 66.

⁴⁾ Rzyszcz. i Mucz. Kod. dypl. t. II, Nr. 578. Monum. med. aevi XVIII t. III cz. I. Nr. 121. ⁵⁾ Metr. Kor. XVI, 121.

Oprócz Piotra, żonatego z Zofją córką Andrzeja i Anny Brzezińskich z Brzeźna, i Walerjana Z., obydwo dziedziców części w Z. (1564-8)⁶⁾, źródła z XVI w. innych Z. nie wymieniają.

⁶⁾ Wyk. pob. Gr. bobr. II, 161, 162, 340, 343.

227. ZRZELSCY z Zrzelska v. Źródła Wielkich i Małych v. Borowych (par. ligowska pow. lipnoski).

Za Jagiellę siedzieli na Źródłach Sokolowie, jedni z Mysłakowskimi z pobliskiego Mysłakowa (par. ligowska).

Piotr z Ź. (de Drzodla), z rodu Sokolów brał udział w 1434 r. w obiorze Jagiellończyka na tron przez szlachtę dobrzyńską¹⁾.

Źródła z 1531-68 r. wymieniają około 30 Z. z Ź. Wielkich i Małych, drobnej szlachty wieloherbowej, z przydomkami *Czepiec*, *Dylik*, *Pelka*²⁾, *Piplisz*, *Pipliszewicz*, *Wilk*³⁾ i bez przydomków.

Wśród tych Z. są:

1) Z. herbu Ogończyk⁴⁾ z Ź. Wielkich i Małych, od których idą Malonowscy z sąsiedniego Malonowa i Malonówka w par. ligowskiej⁵⁾, a zapewne i Kawieccy z Kawieczyna (par. łążyńska pow. lipnoski)⁶⁾;

2) Z. z Ź. Małych recte Nędzerczewscy herbu ? z Nędzerczewa w ziemi łęczyckiej⁷⁾ oraz

¹⁾ Rzyszcz. i Mucz. Kod. dypl. t. II, Nr. 578.

²⁾ Przydomek Pelka, pochodzący od imienia, biorą różne rodziny np. Strupczewscy, Zrzelscy.

³⁾ Przydomek ten (od charakteru szlachećca) posiadają rodziny, wcale z sobą nie spokrewnione, mianowicie Janczewscy, Mazowieccy i Zrzelscy.

⁴⁾ Borkowski. Źernicki. Wojciech Z. Piplisz v. Pipliszewicz (1531-67) i Maciej Z. Piplisz (1564-7), brat rodzony Walentego (1567), obydwa dziedzice części w Z. Wielkich i Małych, pieczętują się w 1565 r. Ogończykiem (Arch. Kom. Sk. t. 57 Nr. 663. Wyk. pob. Gr. bobr. I, 317, 318; II, 117, 118, 194-196, 223, 224).

⁵⁾ Dwaj synowie Mateusza Zrzelskiego z Malonowa Paweł (1538-45) i Marcin (1540-65) oraz Wiczesław v. Wenczesław Zrzelski z Malonowa Małego (1545-67) pisali się Malonowskimi (Gr. bobr. I, 495; II 193. Wyk. pob.).

⁶⁾ Walenty Kawiecki z Kawieczyna (1564-8) był prawdopodobnie osobistością identyczną z Walentym Zrzelskim (bratem rodzonym Macieja Z. Piplisza, który w 1567 r. został wwiązany w część Kacpra Kawieckiego w Kawieczynie (Wyk. pob. Gr. bobr. II, 117, 118, 191, 194, 195, 300, 319).

⁷⁾ Wojciech Nędzerczewski (Nadzerczewski), z Z. Małych († przed 1544 r.) spłodził syna Jana Nędzerczewskiego v. Zrzelskiego (1544-7), żonatego z Jadvigą Z., dziedziczką części w Z. Małych, którzy jej część posagową odstąpili w 1544 r. Wojciechowi Pipliszewiczowi ze Źródła Wielkich (Gr. bobr. I, 317, 318, 904, 1293).

3) Z. niewiadomych herbów i pochodzenia.

Przydomków *Piplisz i Pipliszewicz* używają Z. herbu Ogończyk.

Ż.

228. ŻELSCY, a raczej ŻALSCY herbu Ogończyk¹⁾ z parafjalnej wsi Żałego w pow. rypińskim, wybitna gałąź znakomitego rodu Działyńskich z parafjalnej wsi Działyńia w pow. lipnoskim, jednej dzielnicy z Unieńskimi, Kucińskimi, Kościeleckimi z Skapego, Radzikowskimi, Kuczberskimi, Chodoraskimi, Murzynowskimi, Rudzowskimi i Suszyckimi.

Pochodzą od Wincentego na Ż., Bachorzewie, części Radzinka etc. kasztelana dobrzyńskiego, i Sędziwoja na Woli i Złotopolu, łowczego dobrzyńskiego, Działyńskich, braci rodzonych, którzy od swego dziedzictwa Żałego za Zygmunta Starego wzięli nazwisko Żelskich.

Pisali się z Działyńia, z Woli (pod Kikołem), prastarego gniazda Ogonów w ziemi dobrzyńskiej,—od której Działyńscy brali nazwisko Wolskich.—a nawet z Kutna—widocznie na pamiątkę swego przodka Mikołaja z Kutna, żyjącego w końcu XIV na początku XV w.

Jeden z synów kasztelana Wincentego—Feliks Ż., odziedziczywszy za Zygmunta Starego część Sokołowa (par. dulska pow. rypiński) zaczął się pisać Sokołowskim. Od niego idą Sokołowscy herbu Ogończyk²⁾.

¹⁾ Paprocki.

²⁾ Piotr z Woli (1480-93), zwany również Działyńskim z Woli, pan na Woli, Zembowcu, Bogucinie i innych dobrach, z cześnika ziemi dobrzyńskiej kasztelan słoński (Bobr. ziem. oblig. f. 18. Metr. Kor. XIV, 237, 238 i XV, 8) z Anny Czarnkowskiej, córki Sędziwoja, kasztelana gnieźnieńskiego, spłodził syna Jana Działyńskiego z Woli (1504 † przed 1520 r.) vel Wolskiego z Woli i Żałem, tenentariusza Zbyszewa, Strachonia Starego v. Wielkiego. Strachonia Małego v. Strachońka w ziemi dobrzyńskiej oraz innych królewzczyzn na Kujawach i Pomorzu (Metr. Kor. XX, 274; XXIV, 144 i 268; XXVI, 44; XVIII, 151; XXIX, 16; XXXIV, 180). Jan, kolejno cześnik dobrzyński (od 1511), stolnik dobrzyński (1515) i kasztelan słoński (1520), żonaty z Dorotą Markowa, był ojcem Wincentego i Sędziwoja Działyńskich z Woli v. Wolskich v. Żalskich z Żałego (Metr. Kor. XXXIV, 18 i 291). Z nich Sędziwój alaki v. Żelski (1520-67, nie żyje 1588), łowczy ziemi dobrzyńskiej, prócz obr. dziedzicznych Woli, Bogucina, a czasowo (w pierwszej połowie XVI w.) części Ż., posiadał prawem zastawnem królewzczyzny Linie i Skaszewo

(Metr. Kor. XXXIV 29; XXXIX, 744; XL, 153; XLIX, 97; LI, 81; LV, 44; LXIV, 314. Gr. bobr. I, 205, 221, 294, 295, 340, 357, 358, 500-505, 521, 558-560, 605, 606, 839, 890, 1276, 1277, 1285, 1359. 1360; II, 1, 2, 20, 21, 83, 91, 149. Bobr. ziem. oblig. f. 15, 22, 23. Wyk. pob. Płoc. ziem. wiecz. XX, 419). Wydał w 1565 r. kwity poborowe, na których wycisnął pieczęć własną—Ogończyka (Arch. Kom. Sk. t. 56, Nr. 586 i t. 57, Nr. 880). Z Zofji Radzikowskiej, córki Mikołaja, kasztelana rypińskiego, pani na Radzikowach Małych i części Złotopola (Bobr. ziem. oblig. f. 22 i 23), spłodził córkę Katarzynę (1568), żonę Walentego Sumińskiego z Steklina Wielkiego (Gr. bobr. II, 376-380) i dwóch synów: Macieja Żalskiego v. Żelskiego na Bogucinie (1564-7), żonatego z Jądwigą, córką Bartłomieja Dębskiego z Sumina, dziedziczka części Głodowa (Wyk. pob. Gr. bobr. II, 1, 2, 6, 22, 23, 126, 177, 178, 341, 392) i Bartłomieja Żelskiego z Woli (1588), żonatego z Katarzyną z Radzanowa, córką Stanisława Kossobudzkiego (Płoc. ziem. wiecz. XX, 419). Maciej Ż. używa w 1565 r. pieczęci »własnej« z herbem Junosza i literami B. D., należącej do swego teści Bartłomieja Dębskiego (Arch. Kom. Sk. t. 58, Nr. 216 i t. 57 Nr. 992). Brat rodzony łowczego Sędziwoja (p. w.) Wincenty (1520-68), kasztelan słoński (od 1536), a później dobrzyński (od 1539), na całym Ż., Bachorzewie z przyległościami, części Radzinka, tenentariusz Zbyszewa, Strachońka etc. (Metr. Kor. XXXIV, 29; XXXIX, 744; XL, 153; XLVIII, 610 i 791; LI, 172; LVII, 78; LXI, 176), z Zofji Lisowskiej herbu Przeginia odmienna z Lisowa w ziemi chełmińskiej, córki Mikołaja, wdowy po Piotrze Sokołowskim herbu własnego, kasztelanie rypińskim, dziedziczki części S., miał dwóch synów Feliksa i Piotra Żalskich v. Żelskich (Gr. bobr. I, 23, 24, 27, 94, 95, 128, 194, 223, 224, 493, 691, 839, 842, 854, 861, 870, 887, 888, 890, 904, 1004, 1189, 1360, 1361; II, 83, 280, 295, 327, 328, 352, 406. Bobr. ziem. oblig. f. 15 Wyk. pob.), którzy wraz z matką na mocy zapisu kasztelaniczki Wojciecha Sokołowskiego, syna Zofji z pierwszego małżeństwa, zmarłego przed 1538 r., odziedziczyli po tym ostatnim część S. (Metr. Kor. XXXIX, 154 i 156; XLV, 5; LV, 39 i 54. Gr. bobr. I, 223, 224, 493, 842). Z nich Piotr (1538-67) w 1564-7 r. posiadał Żałę, (Gr. bobr. I, 842; II, 119, 120, 251. Wyk. pob.), a Feliks (1546-68) na części Sokołowa, żonaty z Barbarą Dolską panią na części sąsiedniego Dolska (Gr. bobr. II, 130), zaczął się pisać Sokołowskim z Żałego (Gr. bobr. I, 842; II, 12, 130, 194, 226, 227, 229, 230, 231, 340, 355. Wyk. pob.). Frozyna Ż. była za Wojciechem Lochockim z Głębozka i Steklina, zmarłym przed 1567 r. (Gr. bobr. II, 300).

229. ŻERNICCY v. ŻYRNICCY z Żerników v. Żyrników ów (par. sikorska pow. dobrzyński), szlachta cząstkowa, nielicznie rozrodzona. Używają przydomków *Nazyr* (p. n.), *Piegat* i *Zergas* v. *Zargas* v. *Zyrgas* v. *Zyrgosewicz*—dwóch ostatnich już w końcu XV w.¹⁾ Heraldycy nasi²⁾ wyprowadzają z Ż.—Żernickich her-

¹⁾ Części w Ż. Klary Zyrgasowej, Stanisława Zyrgosewicza i Elżbiety Piegatowej, skonfiskowane w 1497 r., nadane zostały Pawłowi Z. (Metr. Kor. XVI, 132). Konfiskata ta została widocznie wkrótce cofnięta przynajmniej co do Zergasów, albowiem ten sam czy też inny Stanisław Ż. Zergas, ojciec Nazyra Ż., posiada w 1547 r. część w Ż. (Gr. bobr. I, 1231, 1232, 1235, 1263, 1264, 1292, 1293). ²⁾ Kojalowicz. Niesiecki, Żernicki.

bu Rogala³⁾ — ród bezwątpienia będący jednej dzielnicą z Siecińskimi z sąsiedniej wsi parafjalnej Siecina, w jednej swej gałęzi, jak świadczy Kojalowicz, później osiadły w województwie nowogrodzkim.

Z Ł. wyszli również Ż. herbu Ogończyk⁴⁾. Ż. przydomku *Nazyr*, *Zergas* v. *Zyrgas* v. *Zargas* i *Zyrgosewicz* tudzież ich gałęź *Gorzechowscy* przydomku *Nazyr* i *Braguła*⁵⁾ z sąsiedniego Gorzechowa (par. siecińska pow. dobrzyński) zapewne pochodzą od Nazyra Ż., któremu Władysław ks. łęczycki i dobrzyński nadał w 1349 r. sąsiedni las Gorzechowo⁶⁾. Jakiego herbu byli ci potomkowie Nazirona niewiadomo, albowiem pieczęć z 1565 r. bez liter Macieja Ż. Nazira (1545-65) z Rembielina, wyobrażająca obecnie raczej resztki Dołęgi lub Lubicza (część podkowy, zwróconej barkiem do góry), niż Ogończyka, jest bardzo zniszczona⁷⁾.

Ogółem źródła z 1545-67 r. wymieniają 9 Ż.⁸⁾

³⁾ Rpis Wittyga.

⁴⁾ Mikołaj Ż. tego herbu dziedziczy w 1552 r. na części Kruszewa w pow. plockim (Ks. pob. ploc. 1531-52 r.) i w 1564-5 r. na części w Ż. (Wyk. pob.).

⁵⁾ Nazyr Ż. kilkakrotnie staje w 1547 r. w grodzie bobrownickim (Gr. bobr. I, 1231, 1232, 1263, 1264) w imieniu ojca swego Stanisława Ż. Zergasa (p. w.). Bliskim krewnym tego Nazyra musiał być Maciej Ż. Nazyr (1545-65) z Rembielina, żonaty z N. N., dziedziczką części w Dąbrówce pod Kikołem (Gr. bobr. I, 567, 791, 792. Wyk. pob.). Prawdopodobnie inny Nazyr, który w aktach grodzkich bobrownickich figuruje, jako Gorzechowski, spłodził synów Jana, Stanisława i Marcina Gorzechowskich Bragułów i Pawła Gorzechowskiego Bragułę v. Żernickiego. Z nich Stanisław i Marcin posiadali części w Gorzechowie, a Paweł i Jan — w Gorzechowie i Rembielinie (Wyk. pob. 1564-5 r. Gr. bobr.; II, 46, 98, 162, 163, 176, 177).

⁶⁾ Rzyszcz. i Mucz. Kod. dypl. t. I Nr. 115.

⁷⁾ Arch. Kom. Sk. t. 56, Nr. 607.

⁸⁾ Czy Jan Ż. (1545) z Wielkiego parafjalnego (Gr. bobr. I, 485 486) oraz Piotr (1547-64) i Dobrogost (1564) Ż. z Ż. (Wyk. pob. Gr. bobr. I, 1235) byli w jakimkolwiek bądź związku pokrewieństwa z Mikołajem Ż. herbu Ogończyk lub Ż. Nazyrami, Zargasami i Bragułami, orzec nie jesteśmy w stanie.

*
*
*

Ziemia dobrzyńska pod względem osadnictwa szlachty ma pewną cechę szczególną. W czterech sporych połaciach mianowicie w północno-zachodniej, zachodniej i południowo-zachodniej części lipnoskiego powiatu oraz w północno-wschodnim skrawku rypińskiego powiatu niemal zupełnie nie posiada wsi szlacheckich dziedzicznych. Olbrzymi klucz ciechocki biskupów kujawskich, obejmujący całą północno-zachodnią i zachodnią część lipnoskiego powiatu t. j.

trzy parafje — ciechocką (z wyjątkiem Mierzyna, gniazda Mierzynskich), nowogrodzką i dobrzejewicką, składa się z wsi: Ciechocina, Łązynka, Maliszyc, Mileszew, Nowejwsi biskupiej, Młynca¹⁾, Nowogrodu biskupiego, nowoosadzonego w drugiej połowie XVI w., Sitna, Maciejkowa, Węgierska, którego część na schyłku pierwszej połowy XVI w. była jeszcze własnością prywatną Dyblińskich Łaszczów, Czerskich v. Zarzeczewskich, Chełmickich i Zielińskich, — Rudawia, Pomorzan i Dobrzejewie. Do biskupów plockich, prócz kilku posiadłości w pow. lipnoskim (parafjalna wieś Czernikowo Wielkie i Biskupino w par. lipnoskiej) i dobrzyńskim (część parafjalnej wsi Bądkowa), należą w północno-zachodniej części powiatu rypińskiego wsie parafjalne Róż i Trąbin z przyległościami, tudzież cały północno-wschodni skrawek tegoż powiatu t. j. dwie całe parafje — górzeńska (m. Górzno, Zaborowo)²⁾ i szcutowska (Szcutowo, Gółkowo i Miesiączkowo), oraz część wsi Janowa w par. świedziebńskiej³⁾. Najmniej obfituje w posiadłości kościelne pow. dobrzyński (Mokowo małe v. Mokówko v. Mokówko Mnisze, własność klasztoru św. Wojciecha na zamku plockim reguły św. Benedykta i część Szpitala Małego v. Nadolnego Zgromadzenia Wikarjuszów kościoła katedralnego włocławskiego). Ponieważ wszystkie wymienione posiadłości nadane zostały Kościołowi bardzo dawno, przeto z nich — oczywiście za wyjątkiem części kilku wsi (np. Bądkowa), które w 1531-68 r. lub nieco wcześniej były dziedziczną własnością szlachty, — żadne rodziny szlacheckie wyjść nie mogły.

Główny zrąb królewszczyzn, którego tenutarjuszami są przeważnie możni w ziemi dobrzyńskiej Ogonowie (w pierwszej połowie XVI w. Kościeleccy, Radzikowscy, Działyńscy, Kuczborscy i Czerscy, a w drugiej połowie XVI w. Działyńscy i Żelscy), obejmuje południowo-zachodni pas powiatu lipnoskiego przy ujściu Drwęcy do Wisły t. j. całą parafję złotoryjską (Złotorja, Nowawieś

¹⁾ W 1565 r. już wsi dziedzicznej Stanisława Sierakowskiego, podkomorzego dobrzyńskiego (Arch. Kom. Sk. t. 58, Nr. 8).

²⁾ Z Zaborowa w ziemi dobrzyńskiej, jak wiadomo odwiecznego dziedzictwa biskupów plockich, Paprocki (Her. ryc. pol.) mylnie wyprowadza Zaborowskich Strzemieńczyków. Andrzej z Zaborowa herbu Ogończyk, skarbnik dobrzyński, figurujący w 1427 r. w gronie świadków dobrzynian w sprawie oczyszczenia szlachectwa Wojciecha z Wojszyc herbu Dołęga (Ks. ziem. łącz. VIII, str. 312 i 357, Semkowicz, Wywody szlachectwa Nr. 89, 90) również pochodził nie z Zaborowa pod Górzniem, a z ziemi łęczyckiej, głównego gniazda Ogonów (Zaborowo pod Brzezinią).

³⁾ Część Janowa za Zygmunta Starego była dziedzictwem Książskich.

nad Drwęcą, Gumowo, Krobia, i Szylny), należąca wraz Rybitwami (par. bobrownicka) do starostwa bobrownickiego. Do zamku bobrownickiego ciąży również położona z drugiej strony Wisły Nowa Nieszawa (Roskidalno) z Przepustem⁴⁾. Królewszczyzna ta jest niemal w ciągłym posiadaniu Kościeleckich.

Prócz parafji zlotoryjskiej, w której wcale niema dóbr szlacheckich dziedzicznych, stosunkowo niewiele gniazd szlacheckich spotykamy pod Dobrzyniem, okolonym posiadłościami starostwa dobrzyńskiego (Linie v. Lenie Wielkie i Skaszewo w 1488-1523 r. tenuty Kostków z Sztembarka i Rostkowa⁵⁾, następnie Kościeleckich⁶⁾, wreszcie w 1564-5 r. Kryskich⁷⁾; Wyszyny; Zbyszewo, Strachon Wielki v. Stary i Strachon Mały v. Strachoniek od 1490 r. wciąż w tencucie Działyńskich — Wolskich — Żelskich⁸⁾, i wójtostwa m. Dobrzynia, Wierzbica Mała do 1540 r. tenuty Płonieńskich v. Lubeckich⁹⁾ i ich sukcesorów — Kossobudzkich i Brzeskich¹⁰⁾, potem Chelmickich¹¹⁾, w 1564-5 r. w posiadaniu Pomianów Grabskich¹²⁾). Niewielkie skupienia królewszczyzn w powiecie lipnoskim, głównie w okolicach Lipna (Czernikowo Małe w par. czernikowskiej, w końcu XV w. tenuty Działyńskich¹³⁾, następnie Czerskich¹⁴⁾, Radomice w par. lipnoskiej do 1503 r. tenuty Smólskich, od 1503 r. Kijaszkowskich¹⁵⁾, w 1513 r. już Lutomirskich¹⁶⁾, w 1516 r. Kościeleckich¹⁷⁾ a w połowie XVI w. Myśluborskich¹⁸⁾; Jankowo w par. sumińskiej wraz z Trzebiegoszczem i Grabowem — 1472-1508 r. tenuty Kielbasów z Markowa¹⁹⁾, od 1509 r. Karnkowskich vel Jankowskich, którym ta majątność została ostatecznie nadana w 1546 r. iure feodali²⁰⁾; część parafjalnej wsi Kikola czyli t. zw. Kikol królewski w 1472-1540 r. tenuty Moszczeńskich²¹⁾, którym też został nadal nadany w 1540 r. iure feodali²²⁾; część

⁴⁾ Metr. Kor. 1521 r. XXVII, 131.

⁵⁾ Metr. Kor. n. 14, 260; XXIV, 354; XXIX, 16; XXVII, 394.

⁶⁾ Ibid. XXXVII, 394; XLIV, 5; LI, 81; LV, 54; LXIV, 314; LXX, 97.

⁷⁾ Wyk. pob.

⁸⁾ Metr. kor. XIV, 370; XXIV, 268; XXVIII, 151; XXIX, 16; XXXIX, 744; XL, 153; XLVIII, 610 i 791. ⁹⁾ Metr. Kor. XXXIV, 28.

¹⁰⁾ Metr. Kor. XLV, 703; LI, 86 i 139; LVII, 185.

¹¹⁾ Metr. Kor. LVII, 185; LXXI, 59. ¹²⁾ Wyk. pob.

¹³⁾ Metr. Kor. XIV, 370. ¹⁴⁾ Wyk. pob. ¹⁵⁾ Metr. Kor. XX, 137.

¹⁶⁾ Metr. Kor. XXVIII, 74. ¹⁷⁾ Metr. Kor. XXIX, 368. ¹⁸⁾ Wyk. pob.

¹⁹⁾ Metr. Kor. XII, 130; XII, 106; XIV, 108; XXIII, 618.

²⁰⁾ Metr. Kor. XXIII, 618; XXXI, 70; XXXIII, 527; XLII, 20; L, 39; LI, 5; LXV, 140; LXXI, 53. ²¹⁾ Metr. Kor. XII, 69; XXIII, 257; XLIV, 151; LXI, 26.

²²⁾ Metr. Kor. LXI, 26.

Ciołuchowa w par. kikolskiej — w 1545 r. tenuty Sumińskich v. Ciołuchowskich i innych tenutarjuszów²³⁾; Łąkie w par. karnkowskiej na początku XVI w. w posiadaniu Kuczberskich, od 1539 r. Orłowskich²⁴⁾ i w pow. rypińskim pod samym Rypinem (Starorypin Królewski do 1472 r. tenuty Poczermińskich, od 1472 do 1512 r. Kościeleckich, od 1512 do 1515 r. Tłuchowskich, wreszcie od 1515 r. Tłuchowskich, wreszcie od 1515 r. Balińskich²⁵⁾).

Piaski i Głowińsk — dwie ostatnie wsie w 1565 r. tenuty Działyńskich²⁶⁾ nie nadają żadnych szczególnych cech mapie heraldycznej. Nazwiska tenutarjuszów królewszczyzn (Ciołuchowscy²⁷⁾, Jankowscy) i drobnej szlachty w tych wsiach osiadłej (Skaszewscy, Łacey) od nazw tych tenut (Ciołuchowo, Jankowo, Skaszewo, Łąkie) należą do wyjątków.

²³⁾ Gr. bobr. I, 711. Metr. kor. LXVII, 181 etc. Patrz Ciołuchowscy.

²⁴⁾ Metr. Kor. LV, 45; LXIX, 24.

²⁵⁾ Metr. Kor. XII, 71; XV, 24; XXV, 192; XXVIII, 145; XXIX, 136 i 137; XLVIII, 604; LXIX, 73. ²⁶⁾ Wyk. pob. ²⁷⁾ Patrz Ciołuchowscy.

Podział rodzin szlacheckich ziemi dobrzyńskiej¹⁾, które za ostatnich Jagiellonów posiadały nazwiska, pochodzące od wsi miejscowych, a nie należały do notorycznych świeżych przybyszów, na rody, prowadzi nas do wniosku, że w ziemi tej wówczas zamożnością i rozrodzeniem wysoko wyrastali ponad inne rody kujawsko-łęczyccy Ogonowie, już za ks. Ziemowita (1261-7†1306), t. j. w drugiej połowie XIII w. w ziemi dobrzyńskiej zamieszkali²⁾. Drugie miejsce pod względem rozrodzenia należy do Dołęgów, Lubów, Nałęczów, zdawna, bo już w pierwszej połowie XIV w., a zapewne i daleko wcześniej w Dobrzyńskim osiadłych Boleściców³⁾ i Rogalów.

¹⁾ W XVI w. prawie $\frac{3}{4}$ rodzin dobrzyńskich należy do drobnej szlachty, a przeszło połowa nazwisk drobnoszlacheckich — do nazwisk szlachty wieloherbowej, obejmujących, pomimo używania jednego i tego samego nazwiska od jednej i tej samej wsi, wiele rodzin rozmaitych herbów.

²⁾ Por. Rzyszcz. i Mucz. Kod. dypl. t. II, Nr. 481. Płoc. grodz. wiecz. t. 10 f. 309-310. Na 18 dygnitarzy i urzędników ziemskich, którzy przyłożyli swe pieczęcie do znanego aktu elekcji Jagiellończyka z dn. 25 stycznia 1434 r. (Rzyszcz. i Mucz. Kod. dypl. t. II, Nr. 578) — 4 należy do rodu Ogonów.

³⁾ Bolesta był w 1329 r. podstolim dobrzyńskim. (Rzyszcz. i Mucz. Kod. dypl. t. II, Nr. 481). Jan, Wisław i Paweł, synowie Bolesty z Nielsina, procesują się w 1364 r. z Adamem, łowczym dobrzyńskim, i Wojciechem, podczaszym dobrzyńskim, o własność Tłuchowa (ibid. t. I, Nr. 127. Metr. Kor.

Po nich z kolei idą Cholewowie i Junoszowie⁴⁾.

Reszta rodów (Prawdowie, Paprzyce, Pobożanie, Grzymałowice, Szeligowie, Leszczyce etc.), prócz czterdziestu kilku rodzin niewiadomych herbów, również zdawna w swych gniazdach osiadłych, które zapewne przeważnie należały do najczęściej rozrodzonych ośmiu rodów (Ogonowie, Dołęgowie, Lubowie, Nałęcz, Bolesćice, Rogalowie, Cholewowie i Junoszowie⁵⁾) — stanowiła dość nieznaczny procent osadnictwa.

XLII, 284). Na to, że Bolesćice byli jednym z najstarszych rodów, osiedlonych w ziemi dobrzyńskiej, wskazuje skupienie ich gniazd w okolicy grodu Dobrzynia.

⁴⁾ Por. Rzyszcz. i Muezk. Kod. dypl. t. II, Nr. 576. Na 18 dygnitarzy i urzędników ziemskich, którzy przyłożyli swe pieczęcie do aktu elekcji Jagiellończyka z 1434 r. (p. w.) — 3 należy do rodu Dołęgów.

⁵⁾ Przypuszczenie nasze potwierdza ta okoliczność że z pomiędzy 31 pieczęci z 1565 r., w których inicjały imion i nazwisk uległy zniszczeniu i nie odpowiadają inicjałom kontrybuentów, tylko 3 należą do Paprzyców odmiennych i Radwanów, reszta zaś t. j. 28 — do wyżej wymienionych 8 rodów, mianowicie do Lubów i Dołęgów 12, do Nałęczów 5, do Rogalów 4, do Ogonów 3, do Bolesćiców 2, wreszcie do Cholewów i Junoszków po 1.

* * *

Cofając się od połowy XVI w. wstecz przy pomocy źródeł XV w., w szczególności zaś znanego aktu elekcji Jagiellończyka z d. 25 stycznia 1434 r., wymieniającego 30 ówczesnych rodów dobrzyńskich¹⁾, możemy wytworzyć sobie pewien obraz osadnictwa i rozsiedlenia rodów za Jagielly.

Do najmoźniejszych rodów w pierwszej połowie XV w. należeli:

1) w środkowej części ziemi dobrzyńskiej, w późniejszym pow. lipnoskim, — Ogonowie, Dołęgowie i Nałęcz,

¹⁾ Na silny kontakt heraldyczny Dobrzyńskiego z Kujawami, uwarunkowany sąsiedztwem i po części panowaniem w ziemi dobrzyńskiej linii kujawskiej Piastów, pochodzącej od Kazimierza ks. kujawskiego i łęczyckiego (około 1211 † 1267), jednego z synów Konrada I Mazowieckiego (Balzer, Genealogia Piastów), wskazuje ta okoliczność, że jeszcze za Jagielly połowa ogólnej ilości (28) rodów kujawskich, które brały udział dn. 14 kwietnia 1433 r. w Brześciu w akcie obietnicy, danej Jagielle co do obioru jednego z jego synów na tron polski (Rzyszcz. i Muezk. Kod. dypl. t. II Nr. 576), t. j. 14 rodów (Ogonowie, Godziembowie, Rogalowie, Laskowie, Dołęgowie, Belinowie, Świnkowie, Prusowie, Łazękowie, Szeligowie, Nałęcz, Sokołowie, Rolowie i Doliwowie) kwitnie jednocześnie na Kujawach i w Dobrzyńskiem.

2) w południowym pasie tej ziemi, w okolicach Dobrzynia — Nałęcz, Bolesćice i Lubowie,

3) wreszcie w okolicach Rypina Świnkowie ze Strzyg, mający również dobra w ziemi zawkrzeńskiej i chełmińskiej.

OGONOWIE. Większość dóbr kujawsko-łęczyckiego rodu Ogonów znajduje się w środkowym pasie ziemi dobrzyńskiej w późniejszym powiecie lipnoskim. Tutaj, prócz Ostrowitego parafjalnego z sąsiednim Czarnem (par. wierzbicka²⁾) i parafjalnej wsi Skąpego z pobliskim Janczewem (par. karnkowska), Ogonowie posiadają dość zwarty szereg wsi, mianowicie: Zembowiec i Ossówkę (par. czernikowska), parafjalną wieś Kikoł, Lubin, Wolę, Trutowo i Dąbrówkę, t. j. całą parafję wolską, tudzież parafjalną wieś Działyń. W południowo-wschodniej i wschodniej połaci ziemi dobrzyńskiej dostrzedz można pewne ślady łańcuchowego osadnictwa Ogonów w kierunku od południa, t. j. od Wisły, ku północy, wzdłuż Skrwy i granic Mazowsza (Murzynowo, Żerniki, Gorzechowo, Turza Mała, Kamienica v. Kamienie Kmiece, Chocień i Maluszyn). Te włości Ogonów stanowią jedną całość z innemi ich posiadłościami w ziemi płockiej, w szczególności zaś z dobrami tego rodu w Sierpskiem po drugiej stronie Skrwy³⁾. Wreszcie do trzeciego dość rozstrzelonego gniazda Ogonów w okolicach Rypina należą: Godziszewy (na wschód od Rypina), Księża z sąsiednią Świedziebną (na północny — wschód od Rypina) i Radzikowy (na północny-zachód od Rypina).

DOŁĘGOWIE. Moźni i obficie rozrodzeni w ziemi płockiej autochtoni tamtejsi Dołęgowie⁴⁾ posiadają zwarte gniazdo w środkowej połaci ziemi dobrzyńskiej w późniejszym pow. lipnoskim (parafjalna wieś Wierzbick, Kolankowo, Cebrzyszewo i Makowiec w par. karnkowskiej, Jastrzębie — w lipnoskiej i Ciołuchowo — w kolskiej) w sąsiedztwie głównego zrębu dziedzictw Ogonów. Z innych pomniejszych grup posiadłości Dołęgów dostrzegamy:

²⁾ W niniejszym opisie osadnictwa za Jagielly stosujemy podział na parafje, który istniał za ostatnich Jagiellonów.

³⁾ W połowie XVI w. Ogonowie siedzą na 8 wsiach w pow. sierpskim (Sulkowo, Żółtowo, Żórawino etc.), a w innych powiatach województwa płockiego na 15 wsiach (Rpis Wityga).

⁴⁾ W 1531-78 r. Dołęgowie dziedziczą w województwie płockiem na 42 wsiach. Większość tych dóbr znajduje się w pow. bielskim i mlawskim (po 9 wsi), raciąskim i szreńskim (po 6 wsi) l. c.

1) w południowo-wschodnim skrawku ziemi dobrzyńskiej w pobliżu ujścia Skrwy do Wisły Lasotki i Myśliborzyce (par. rokicka);

2) dalej na północ również w tym samym pasie koło Skrwy i granic Mazowsza kompleks dóbr w par. tluchońskiej (Kamienie Kotowe, Jasienie i Koziróg), niezbyt odległych od posiadłości Dołęgów w sąsiedniej ziemi płockiej (Kobierniki, Łukoszyn, Dramino, Zakrzewo, Janczewo, Rycharcice etc.);

3) na zachód od Rypina Piskorzyn i Szczutowo.

LUBOWIE. Główna siedziba płockiego rodu Lubów⁵⁾ o cechach zwartego osadnictwa znajduje się w okolicach Dobrzynia, przeważnie w par. wielickiej i mokowskiej (Wielkie później Orłowo w par. wielickiej, Oleśno — w zadusznickiej, Tupadły i Płonzyn — w mokowskiej). Majetności Lubów w środkowym pasie wschodniej połaci ziemi dobrzyńskiej w pobliżu Skrwy i granic Mazowsza (Rokicie w par. ligowskiej, Kokoszczyń i Mieszczk) stanowią właściwie jedno gniazdo z innymi posiadłościami tego rodu w Płockiem (Bledzewo, Susk, Smoszewo, Borzewo, Karwosiek). Poza to pewne skupienia dóbr Lubów spotykamy na zachód od Rypina (Nowawieś w par. chojeńskiej, Brzoze i Znaniec) i w środkowej części ziemi dobrzyńskiej (Rzuchowo w par. wierzbińskiej i Makowiec w par. karnkowskiej).

NAŁĘCZE. Ród wielkopolski Nałęczów osiedlił się głównie nad Wisłą w okolicy Dobrzynia (Gołoszowy i Tolibowo w par. dobrzyńskiej, Krępa — w grochowskiej, Chełmca i Witoszyn — w chełmińskiej). Najwięcej wysuniętą na zachód placówką Nałęczów, którzy w ziemi dobrzyńskiej trzymają niejako straż nad Wisłą, jest Osieczek Mały w par. łążyńskiej. Nałęczowie gnieźdzą się również w środkowym pasie ziemi dobrzyńskiej w par. lipnoskiej (Kłokock, Białowieżyn, Osmiałowo) i na północ od Kikoła (Moszczonne w par. kikołskiej, Ciepień i Okonino w par. ruskiej)⁶⁾.

BOLEŚCICE. Boleścice (Jastrzębce, Łazękowie), najstarszy ród płocki, olbrzymio rozrodzony w swych odwiecznych siedliskach,

⁵⁾ Kolebką tego rodu był skrawek województwa płockiego (pow. płocki, sierpski, bielski i szreński). W 1531-78 r. Lubowie dziedziczą w pow. płockim na 10 wsiach, w całym zaś województwie płockim na 45 wsiach (l. c.).

⁶⁾ W ziemi płockiej, nawet w późniejszych czasach (XVI w.). Nałęczowie są bardzo słabo reprezentowani (7 rodzin) l. c.

szczególne w pow. raciąskim, bielskim i sierpskim⁷⁾, zamieszkują przeważnie okolice Dobrzynia (Strupczewo, Kamienica, Bęklewo, Grochowalsk, Nasięgniewo, Chełmca Wielka). Pomniejsze skupienia dóbr Boleściców znajdują się w środkowej części wschodniej połaci ziemi dobrzyńskiej koło Skrwy i granic Mazowsza (Ligowo, Maluszyn, Paprotki Stare v. Paprotki Głogoły), w okolicach Rypina (Pinino, Borowo, Grzemby) i w środkowym pasie ziemi dobrzyńskiej (Białowieżyn, Janczewo).

ROGAŁOWIE. Zdawna i licznie osiedleni w ziemi płockiej Rogalowie⁸⁾, przez W. Semkowicza uważani za ród śląskiego pochodzenia⁹⁾, posiadają skupienie dóbr w południowo-wschodnim skrawku ziemi dobrzyńskiej, w pobliżu ujścia Skrwy do Wisły i granic Mazowsza (Rokicie parafjalne, Siecin, Żerniki, Brodzyń), związane bliskim sąsiedztwem z innymi majątnościami Rogalów za Skrwą w Płockiem (Zdzięborz, Cieślin, Czachorowo, Kolczyno etc.)¹⁰⁾ tudzież siedziby, rozstrzelone na południe i północ od Rypina (Kobrzyniec i Czampsk, Kielpiny i Grzemby).

CHOLEWOWIE. Wielkopolscy Cholewowie mają w ziemi dobrzyńskiej tylko dwa wyraźne gniazda, jedno w południowo-wschodniej połaci ziemi dobrzyńskiej, w par. tluchońskiej, w sąsiedztwie Skrwy i Mazowsza (Tluchowo, Kamienie Kmiecce, Malonowo) i drugie rozstrzelone w okolicach Rypina (Charszewo, Zakrocz, Czermmin, Zdany)¹¹⁾.

⁷⁾ W połowie XVI w. Boleścice gnieźdzą się na 142 wsiach w województwie płockim. Siedzą zwartą ławą w pow. bielskim (36 wsi), raciąskim (26 wsi), sierpskim (20 wsi), mławskim (18 wsi), szreńskim (15 wsi) i płockim (11 wsi) l. c.

⁸⁾ Przywilej Ziemowita IV ks. płockiego dla Rogalów z 1425 r. (Semkowicz, Maz. przyw. rod. z XIV i XV w. Arch. Kom. Hist. t. XI, 387). W połowie XVI w. Rogalowie dziedziczą na 33 wsiach w woj. płockim. Kolebką linii mazowieckiej tego rodu musiała być północna część województwa płockiego, mianowicie pow. szreński, gdyż w 1531-78 r. Rogalowie siedzą tam na 15 wsiach zwartą ławą (Rpis Wittyga).

⁹⁾ Semkowicz (Uwagi metodyczno-krytyczne nad pochodzeniem i rozsiadaniem rycerstwa polskiego wieków średnich, Mies. her. 1912 r. Nr. 3-4 str. 46) sądzi, że Rogalowie zostali sprowadzeni do ziemi dobrzyńskiej ze Śląska.

¹⁰⁾ W XVI w. Rogalowie gnieźdzą się na 15 wsiach w pow. płockim i bielskim, niedaleko od Skrwy i granic ziemi dobrzyńskiej (Rpis Wittyga).

¹¹⁾ W XVI w. kwitnie w województwie płockim 11 rodzin herbu Cholewa i 7 rodzin herbu Cholewa odmiana (l. c.).

JUNOSZOWIE. Płoccy Junoszowie gniezdzą się na północny-zachód od Dobrzynia (Krowiczyno w par. zadusznickiej, Łochocino i Wichowo w par. chełmickiej), w środkowej połaci ziemi dobrzyńskiej (Karnkowo, Widłno) i na południowy-wschód od Rypina (Skrwino). Ta ostatnia wieś ciąży ku wielkiemu zwartemu gniazdu Junoszków w pow. sierpskim w okolicach Sierpeca (Chrapuń, Września, Stopin, Borowo, Lipniki, Rościszewo, Zamość, Rzeszotary, Komorowo, Borkowo, Kisielewo etc.), będącemu prawdopodobnie kolebka rodu¹²⁾.

Z wyraźnych gniazd innych rodów wymienić należy:

I. W środkowym pasie ziemi dobrzyńskiej gniazda Leszczyców (Chodorańsk, Złotopole, Sumino, Klonowo), Paprzyców (Lubowe, Jarzyczewo, Komorowo), Doliwów (w par. mazowieckiej—Mazowsze, Kijaszkowo i Piotrkowo), Szeliarów (Wola parafjalna i Kabno) i Jelitów (w par. ruskiej Zbójno Małe i Wojnowo).

II. W okolicy Skapego gniazdo Grzymałów (Goszczk, Kamienica, Łąkie).

III. W okolicy Dobrzynia gniazda Prawdziców (Stróżewo, Kochanie), Pobożan (w par. mokowskiej Mokowo i Chudzewo) i Wczelichów (Śpiegowo i Wielkie parafjalne).

IV. We wschodniej połaci ziemi dobrzyńskiej koło Skrwy i granic Mazowsza gniazda Zagrobów (Bądkowo i Turza Wielka) i Sokolów (w par. ligowskiej—Mysłakowo i Źródła).

V. Na zachód od Rypina gniazda Leliwów (Piórkowo i Rętfiny) i Gryzimów odmiennych (w par. dolskiej Sokolowo i Dolsk).

¹²⁾ W 1531-78 r. Junoszowie siedzą na 17 wsiach w pow. sierpskim i na 13 wsiach w innych powiatach województwa płockiego (l. c.).